

16.5.2013

Dnro 1223/2/11

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

NIUVANNIEMEN POTILAIEN KANTTIINIOSTOKSET

1

ASIA

Niuvanniemen sairaalaan 11–22.10.2010 tekemälläni tarkastuksella potilaat toivat esiin, että he pitävät potilaskanttiinin hintatasoa liian korkeana esim. kahvin osalta. Heidän mielestään vastaavat tuotteet voisi ostaa edullisemmin muualta.

Otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla asian omasta aloitteestani tutkittavaksi.

- - -

3

RATKAISU

Asia ei anna minulle aihetta toimenpiteisiin. Se johtuu seuraavista syistä.

3.1

Selvitys

Sairaalan kanttiinia ylläpitää Niuvanniemen sairaalan potilaiden tuki ry. Kanttiinin tuotto käytetään potilaiden avustus- ja virkistystoiminnan tukemiseen. Kanttiini tarjoaa myös työpaikkoja potilaille. Menekkituotteissa, kuten kahvi, pyritään kutienkin siihen, että katetta ei synny. Pienen volyymin vuoksi kanttiini ei kuitenkaan voi kilpailla niin sanotuilla market-hinnoilla, vaan sen hintatasoa on verrattava kioskihintoihin. Hintavertailun perusteella kanttiinin hintataso on kioskihintoittelun mukainen.

Potilaat, joiden liikkumisvapautta ei ole rajoitettu, voivat asioida haluamassaan kaupassa. Niiden potilaiden, joiden liikkumisvapautta on rajoitettu (rajoitetut liikkumisluvut), voivat asioida kahdessa lähikaupassa. Potilaita, joilla ei ole lupa liikkua osaston ulkopuolella ilman hoitajaa, käytetään potilaan niin halutessa sairaalan autolla kaupassa.

Huonokuntoisten potilaiden osalta sairaala selvittää mahdollisuutta tehdä ostoja yhteistilauksina kulujen vähentämiseksi. Osastolla 3 on noin puolentoista vuoden ajan toteutettu nettiostokokeilu paikallisesta K-kaupasta. Kauppias toimittaa tilatut tavarat osastolle. Järjestely on siinänsä toiminut, mutta pienissä määrissä ostosten hinta kuljetusmaksuineen on kohonnut melko korkeaksi.

3.2

Arviointi

Perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan vapautensa menettäneiden oikeudet turvataan lailla.

Mielisairaaloiden potilaiden oikeudesta hankkia elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa ei ole lainsäädäntöä. Vertailun vuoksi totean, että vankeuslain 9 luvun 4 §:n mukaan vankilan on järjestettävä vangille mahdollisuus hankkia tällaisia tarvikkeita. Säännöksen mukaan vanki saa myös hankkia vankilan välityksellä käyttöesineitä ja tarvikkeita. Rikosseuraamusviraston ohjeiden mukaan vankiloiden laitosmyymälöiden tuotteet myydään vangeille hankintahinnalla.

Kun otetaan huomioon oikeuspsykiatrisessa hoidossa olevien potilaiden pitkät hoitoajat, pidän tärkeänä, että heillä on mahdollisuus hankkia elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa edulliseen hintaan samalla tavalla kuin vangeilla. Selvityksestä käy ilmi, että potilaat voivat tehdä ostoksia sekä kanttiinista että lähialueen kaupoista terveydentilansa mukaan. Selvityksen perusteella en pidä kanttiinin hintatasoa epäasianmukaisena.

Tämän vuoksi asia ei anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin, kuin että lähetän päätökseni tiedoksi sosiaali- ja terveysministeriöön huomioon otettavaksi oikeuspsykiatrista hoitoa koskevan lainsäädännön valmistelussa.